

A darab fő eseménye Csongor hazalátogatása, amit csak fél pillanattal előz meg az, hogy Kata nem bírja tovább magában tartani a titkot. Mucsi Zoltán szenvedélyesen elszánt akarással dolgozza fel a hőse számára teljesen váratlan helyzetet. A cselekmény utolsó pontja egyszerre bizarr, vicces és kínos Csongor, valamint a néző számára egyaránt. Mégis valamiféle megnyugvást kelt. A látvány szempontjából érthetően szerény produkciónak vizuálisan is szép a záró pillanata. Azt látjuk végül, amit Mucsi Zoltán Gábrriel arkangyala a darab elején megjósolt: *Ez az átkozott sárgolyó pedig / Egyetlen rettenetes sivatag / És abban a rettenetes sivatagban majd / Széllel bé-*

lett nejlonszatyrok / Vonzzák, űzik és taszítják egymást.

Ott kergetik egymást a színpadi füstben a széllel bélelt nejlonszatyrok. Jelen. Ha esetleg eddig nem vetük volna észre, nem éreztük volna meg, hogy a mi szomorú, szerencsétlen, nagy magyar valóságunk üt át az előadáson.

Mindent bele, avagy a lelkek nyugalma. A Delta Produkció előadása az Atriumban. Író: **Németh Gábor, Bíró Zsombor Aurél.** Szereplők: **Kádár Kinga, Mucsi Zoltán, Olasz Renátó.** Dramaturg: **Bíró Bence.** Jelmeztervező: **Kovács Andrea.** Rendező: **Keresztes Tamás.**

ról, ról

Vadas József

119

Rácsok mögött szabadon

Úgy hozta az élet, hogy az utóbbi időben rendszeresen megfordultam a Naphegyen. A buszról a Sánc utcánál leszállva ilyenkor a Tabán fölött vitt utam. Ha ott nem jobbra fordulok, hanem balra lett volna dolgom, akkor az Aladár és a Piroska utca sarkán már hónapokkal ezelőtt belebotlok a Bohn nemrég átadott, szokatlan külsejű új székházába, amelynek létezéséről utóbb a hírekből értesültem. A Média Építészeti Díj házigazdájának, az Építészfórumnak, illetve a zsűriben képviselt orgánumok (*HVG, Index, Telex, Forbes*) közleményei alapján. Az immár huszonegy éves (nemzetközi zsűri által előzetesen minősített) rangos

pályázat fődíját ugyanis idén novemberben ez az épület érdemelte ki.

Mind alapterületével, mind magasságával igazodik a villanegyed igencsak vegyes korú, stílusú és minőségű egyedeihez. De nem ez a feltűnő benne. Még csak nem is egzakt kocka alakjának egynemű formavilága a tornyos kuckók, csapott zsúptetők, átigazított teraszok rendezetlenségének már-már festői halmaza között. Azzal okoz meglepetést, legalábbis elsőre és távolból megpillantva, mint ha még készülne: állványok sejlenek körülötte. Szokatlan a szellős hálószerkezete, noha alapvetően statikai szerepe van. Ez az acélrácsos váz tartja ugyanis a födémek betonele-

meit, a négyzet alaprajzú ház közép-pontjában a lift betonmagját, amelyhez lépcsőház kapcsolódik. A modern (vasbeton és acél) technológia merész távlatokat nyitó perspektívájára Le Corbusier hívta fel a széles közvélemény figyelmét száz évvel ezelőtt deklarált nevezetes öt pontjában. A teherhordó pillérek nyújtotta flexibilitás lehetőségével nála is radikálisabban élt kortársa, Mies van Rohe áttetszőre strukturált pavilonjaiban, illetve hasonló szellemben fogant villáiban, ahol az alaprajz, illetve a homlokzat felszabadulása egyszerű és mégis festői látványvilágot eredményezett. A posztmodern csupán átmenetileg volt képes megkérdőjelezni, a dekonstruktivizmus hulláma is hiába igyekezett szétforgácsolni klasszikusként elparentált minimalizmusát, az ökológiai szempontok előtérbe kerülésével a puritanizmus eszméje napjaikban új életre kelt. A fenntarthatóság követelménye jegyében egész sor tervezőiroda helyezte tevékenységét esztétikairól egyre inkább etikai alapokra. Ennek az ipari építészet eszköztárából merítő gyakorlatnak az illusztrálására egy harmadik modern klasszikus is eszünkbe juthat: Tatlin. Ikonikus alkotása, a III. Internacionálé székháza mai szemmel is futurisztikus konstrukció, azaz nagyon más felfogás szülötte, mint a naphegyi épület, amely maga a józanság. Annyiban mégis előzmény, hogy utópisztikus víziójában az egymás fölött forgó négy különböző üvegmodult lentről felfelé tekeredő vasspirál rámpa öleli körbe és tartja össze kívülről.

Az építető cégről korábban egyáltalán nem hallottam. Mentségemre talán az szolgálhat, hogy a Bohn egy mélyépítésre szakosodott vál-

lalat. Amilyen nélkülözhetetlen a munkájuk bizonyos esetekben, ha az alapozógödörben talajszilárdításra vagy vízkiszorításra van szükség, olyannyira láthatatlan a tevékenységük eredménye, minthogy többnyire a felszín alá korlátozódik. Még a székházuk sem teljesen szabályt erősítő kivétel, mert a három emelet alatt két hasznos szint rejtőzik. Piacvezető cég lévén nyilván számos ismert nagyberuházás szürke eminenciásai, habár ezekről a munkákról – porfólió híján – sajnos semmi nem tudható. Arra is csupán vezetőjük kitüntetéséből lehet következtetni, hogy részt vettek a Steindl Imre Programban – alighanem a látogatóközpont, netán a Nemzeti Összetartozás Emlékhelyének kivitelezésében. (Ez utóbbiról 2020/7–8. számunkban mi is beszámoltunk.) A cég 1990-ben alakult, közepes méretű családi vállalkozás. Fényképet is közöltek magukról a tulajdonosok; vagy tucatnyian szerepelnek rajta, ami persze megtévesztő, munkatársainak száma jóval több: ötven és száz között mozog. A jól ismert nagy építőipari cégekhez képest a termelésük volumene így is elenyésző, hiszen tavalyi árbevétele nagyjából 6 milliárd forint volt, ami igencsak szerény volumenű a Market vagy ZÁÉV giga nagyságrendű hasonló adataihoz képest: 300, illetve 95, természetesen szintén milliárdban. Az lehet a magyarázata eredményes működésüknek, hogy sikerült megtalálni a mogulok között azt a vékony piaci szegmenset, amelyre korábban nem akadt nálunk nemzetközi minőségre képes vállalkozó. Történetük csak megerősít abban a meggyőződésben, hogy a szellemi tőkebefektetés még nálunk is megtérül, már ha kellő szakértelemmel párosul. Ha nem, akkor olyan abszurd

helyzet áll elő, mint ami Pakson történt az év elején. Az atomerőmű bővítésének előkészítő munkálatai közben az építési gödör egyik oldalán januárban veszélyes repedéseket fedeztek fel, majd két héttel később a fal leomlott.

A Bohn székházát Turányi Bence tervezte, mint ő maga nyilatkozott róla, a megrendelővel szoros együttműködésben. 2001-ben végzett a Műegyetemen, s ma már jelentős életmű áll mögötte. Pár évvel a diplomát követően alapította édesapjával, Turányi Gáborral (1948–2020) T2.a néven a cégüket. Jó néhány közös munkájukat ismerjük; közülük az egyik legsikerültebb a Kopaszi-gát rehabilitációja pavilonkockáinak barátságosra hangolásával az új évezred első évtizedének derekán. Kevésbé szerencsés a Széchenyi (akkor még Roosevelt) téri „spenótház” felöltöztetése színes betonelemekkel, noha mindkét projekt nagyjából egy időben fejeződött be. Korántsem olyan kellemetlen látvány, mint amilyen méregzöld elődje volt, de nem is olyan vonzó, mint amilyen ebbe a városképbe kíváncsított volna. Ugyanebből az időből származik és szintén apa-fia alkotása a Bem-szálló átalakítására tett javaslat, amelyről korábban ugyancsak szó esett lapunk kritikai rovatában (Csodaszarvas a Bem téren, *Mozgó Világ*, 2024/12); benne azoknak a véleményéhez csatlakoztam, akik szerint tervük valószínűleg megfojtotta volna az egykori laktanyát, ha netán megvalósul. Ezt követően készült a Csörsz utcai sportcentrumba az uszoda és csarnok kettőse; az ikerépületek lágyan hullámzó karakteres tetőidomait és rejtélyesen amorf oromfalait sajnos nem engedi látni az elmúlt években mögéjük te-

rített szabadtéri pályák unalmasan sivár betonkerítése. Az utolsó családi mű a Bercsényi utcai Simplon-udvar; homlokzatának majdhogynem riktó koloritjával a társasház az indokoltnál erősebb nyomot hagy a rekehártyánkon. Ennek ellenére az életműben különös jelentőséggel bír, minthogy Turányi Bence figyelme vele fordult a kommunális lakásépítés felé. Ekként kibontakozó munkásságának mostanáig legparádésabb darabja a Danubio, amely a Rákospatak mögött, a Duna-parton áll. A háromszázhatvan lakásos társasházak közül még csak az első készült el, két éve, de már egymagában is magára vonja a tekintetet. A tízemeletes épület puhán kanyarodó fehér párkányai ugyanis déli irányban szintenként ötvenvalahány centiméterrel eltolva a folyóval korreláló optikai játékkal örvendeztetik meg a szemlélőt.

Efféle látványeffektusokról, holmi szemképráztató illuzionizmusról viszont szó sincs a Naphegyen. A tervező és kollektívája a domináns szerepű üvegezett szalagablakkal, a csupasz pillérekkel és a zöld tetőkerttel nem egyszerűen a modern építészet bevált fordulataihoz nyúlt vissza. Munkájának nagy erénye, hogy maximálisan élt azzal a kivételes adottsággal is, hogy a megrendelő egy mélyépítő vállalat, amely magától értetődően ugyancsak meghatározó szerepet játszott a kivitelezésben. Nem egészen önzetlenül, elvégre a mélyépítés sok esetben szükséges volt mellett az előnyeiről tárgyalnak majd az ügyfelekkel a székházban. A dizájn ezért nem csupán funkcionálisan igazodott a fenti körülményhez, hiszen több mint természetes volt, hogy a föld – a talajszint alá – ereszkednek, méghozzá két szinttel.

Részben a bejárat előtti kövezet alatt létesített, tucatnyi gépkocsi befogadására alkalmas garázzsal, amely autólifttel megközelíthető. Maga a háromemeletes székház szintén két szinttel nyúlik alá a mélybe. Legalul kaptak helyet a gépészeti berendezések (fűtés, klíma). Fölötte pedig tágas nappali található, konyhával és étkezővel; ez a térsor teliüveg oldalfalán keresztül kapja a fényudvarról természetes megvilágítását. A legtöbb pincét, hogy biztonságos legyen, a talaj rögzítésére szolgáló támfallal kerítik körbe; itt is ez történt, egymástól tizenöt méter távolságra mintegy száz cölöp elhelyezését követően alakították ki. S nem akárhogyan, minthogy a védőburkolatot itt és most – kivételesen – láthatóvá tették. A domborodó nyers betoncölöpök és köztük a kőzet rusztikus felületének váltakozása a felülvilágító mezsgyéknek köszönhetően spontán oszloprendként díszíti a máskülönben eszköztelenül puritán architektúrát. Ez az attraktív elem az egyetlen, ám annál fajsúlyosabb de-

korációja az egészében korrekt épületnek. Belül nem jártam; a publikált fotók alapján az kívánczok a fentiekhez, hogy átlátható terek alkotják a tágas benyomást keltő, szabad légkört árasztó enteriőröket, amelyekben ezért majdhogynem elhagyott tárgyként hatnak az izléses designbútorok. Érthető, hogy maga a tervező is szívesen dolgozna itt, amint nyilatkozta. Hogy társasháznak átalakítva, kellemes lakások lennének-e benne, annak megválaszolásában filozófusként nem érzem magam illetékesnek; a lehetőséget az épület erényeként szakember méltatója vetette fel. Anyoni bizonyos: székháznak nem sok keresnivalója van egy par excellence lakóövezetben. Akármilyen szerény a mérete és akármilyen ügyesen kereste, illetve találta meg helyét építésze a környezetében.

A Bohn székház. Tervező: **T2A Turányi Ben-ce, Balla Gábor, Gyurcsó Renáta, Lackó-Pető Bálint**. Kivitelező: **Bohn Mélyépítő Kft.**

Vásárhelyi Mária

Hurrá, nyalunk!

Ma már a Kádár-rendszer sajtótörténetének szórakoztató és egyben tanulságos epizódjaként tartjuk számon, amikor 1972 novemberében a *Fővárosi Moziműsor* című hetilapban – állítólag nyomdahiba miatt – a *Hurrá, nyalunk!* című szovjet film címe helyett „Hurrá, nyalunk” jelent meg. Az állítólagos elírás azért keltett a várhatónál

is nagyobb botrányt, mert éppen a november 7-i héten jelent meg, amikor – szokás szerint – a Nagy Októberi Szocialista Forradalom (NOSZF) méltó megünneplésének jegyében a megszokottnál is sokkal több szovjet film került a heti műsorkínálatba. Menetrendszerűen ilyenkor volt a Szovjet Filmek Fesztiválja.